

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 23 maj 2024
(OR. en)

10183/24

RECH 243
COMPET 580

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
av den:	23 maj 2024
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	9329/1/24 REV 1
Ärende:	Efterhandsutvärderingen av Horisont 2020 och framtidsutsikter – Rådets slutsatser (godkända den 23 maj 2024)

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om efterhandsutvärderingen av Horisont 2020 och framtidsutsikter, som godkändes av rådet vid dess 4026:e möte den 23 maj 2024.

RÅDETS SLUTSATSER OM EFTERHANDSUTVÄRDERINGEN AV HORIZONT 2020
OCH FRAMTIDSUTSIKTER

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

SOM ERINRAR OM

- sina slutsatser av den 27 maj 2016¹ med titeln ”Sjunde ramprogrammet och framtidsutsikter: forsknings- och innovationsinvesteringar för tillväxt, sysselsättning och lösningar på samhällsutmaningar”, som stöder de ambitiösa förenklingsåtgärder som kommissionen har inlett, erkänner vikten av att säkerställa att ramprogrammet är attraktivt och tillgängligt, erkänner behovet av att bättre anpassa politiska agendor, erkänner att en bedömning av de långsiktiga effekterna av EU:s ramprogram för forskning, utveckling och innovation förutsätter de senaste uppgifterna och tillräckliga uppgifter av hög kvalitet, med beaktande av behovet att minimera deltagarnas administrativa börda, och uppmanar de berörda nationella och regionala myndigheterna och kommissionen att stimulera de offentliga forsknings- och utvecklingsutgifternas (FoU) hävstångseffekt på övrig offentlig och privat finansiering av forsknings- och innovation (FoI), samt att främja offentligt-privat samarbete,
- sina slutsatser av den 1 december 2017² med titeln ”Från halvtidsöversynen av Horisont 2020 till nionde ramprogrammet”, där det betonas att mervärdet för EU måste vara den viktigaste drivkraften vid utformningen och genomförandet av ramprogrammet,

¹ 9527/16.

² 15320/17.

- sin rekommendation av den 19 november 2021³ om en pakt för forskning och innovation i Europa, i vilken det föreslår en gemensam uppsättning värden och principer som är inneboende i det europeiska forskningsområdet och dess system för forskning och innovation, såsom strävan efter spetskompetens och delaktighet som en princip för att uppnå det europeiska forskningsområdets fulla potential; även framhåller vikten av samordning och samstämmighet mellan politiken för forskning och innovation på unionsnivå och på nationell och regional nivå, och det övergripande ansvaret för att öka kunskapens inverkan på samhället; och bekräftar målet att investera 3 % av unionens BNP i forskning och utveckling,
 - sina slutsatser av den 13 oktober 2022⁴ om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport nr 15/2022, *Åtgärderna för att bredda deltagandet i Horisont 2020 var väl utformade, men hållbara förändringar kräver framför allt insatser från nationella myndigheter*, och sina slutsatser av den 9 mars 2023⁵ om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport nr 23/2022, *Synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna – Den fulla potentialen utnyttjas ännu inte*, där man betonar vikten av synergier å ena sidan mellan unionsprogram och å andra sidan mellan europeisk, nationell och regional nivå, för att säkerställa en enhetlig programplanering och ett enhetligt genomförande och för att minska skillnaderna i fråga om forskning och innovation,
1. VÄLKOMNAR rapporten från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, *Efterhandsutvärdering av Horisont 2020 – EU:s ramprogram för forskning och innovation*⁶, som offentliggjordes den 29 januari 2024, NOTERAR att flera av rekommendationerna i efterhandsutvärderingen behandlas i Horisont Europa, och SER därför FRAM EMOT kommissionens rapportering i god tid om halvtidsöversynen av Horisont Europa, BEKRÄFTAR vikten av en stark och rigorös evidensbas som underlag för utformningen och genomförandet av ramprogrammen,

³ 13701/21.

⁴ 13426/22.

⁵ 7258/23.

⁶ 5941/24 och 5941/24 ADD 2–4

- I. Centrala principer
2. BETONAR att ramprogrammets övergripande mål, som drivs av strävan efter spetskompetens för att ge effekter till förmån för EU-medborgarna, är att stärka EU:s vetenskapliga och tekniska grund och samtidigt främja all forskningsverksamhet som anses nödvändig för att bidra till utformningen och genomförandet av relevant unionspolitik, NOTERAR att ramprogrammet därigenom är avgörande för unionens politiska prioriteringar och policyprioriteringar, inbegripet utvecklingen av det europeiska forskningsområdet, där forskare, vetenskaplig kunskap och teknik cirkulerar fritt, vilket i hög grad bidrar till unionens konkurrenskraft och motståndskraft,
 3. UNDERSTRYKER ramprogrammets avgörande roll som det centrala instrumentet på EU-nivå för att stödja forskning och innovation, och FRAMHÅLLER ramprogrammets mervärde när det gäller att möjliggöra forsknings- och innovationsverksamhet, särskilt forskningssamverkan, som inte skulle ha varit möjlig genom andra medel eller finansieringskällor,
 4. ERKÄNNER utvärderingens budskap att det för att uppnå dessa mål och öka unionens konkurrenskraft, dess attraktionskraft för begåvningar inom forskning och innovation och dess kapacitet att mobilisera offentliga och privata investeringar krävs en tillräcklig budget och stabilitet under ramprogrammets genomförandefas, utan att det påverkar unionens framtida fleråriga budgetram, och BETONAR dessutom att detta kräver ett starkt och sammanlänkat europeiskt system för forskning och innovation på EU-nivå, på nationell och regional nivå och ERINRAR OM att EU:s medlemsstater fortfarande är långt ifrån att uppnå målet på EU-nivå att investera 3 % av BNP per år i FoU – med en EU-investering på 2,22 % av BNP 2022,

II. Vetenskapliga effekter

5. VÄLKOMNAR den betydande vetenskapliga inverkan som Horisont 2020 genererat och som främjar vetenskapliga genombrott och banbrytande framsteg inom vetenskap och teknik, vilket i hög grad bidrar till unionens ställning som ett globalt vetenskapligt centrum, ERKÄNNER särskilt de vetenskapliga bidragen från Europeiska forskningsrådet (EFR) och Marie Skłodowska-Curie-åtgärderna som flaggskeppsinstrument och VÄLKOMNAR deras positiva strukturerande effekt på forskarnas vetenskapliga kvalitet, utbildning, karriärutveckling och arbetsvillkor, UPPMANAR kommissionen att ytterligare undersöka olika sätt att utvidga hävstångseffekten av dessa instrument till vetenskaplig spetskompetens och förbättrade färdigheter och karriärer för forskare inom alla organisationer som deltar i ramprogrammet,
6. NOTERAR att Horisont 2020 omfattade hela värdekedjan för forskning och innovation och UPPMANAR kommissionen att sträva efter en balanserad strategi för finansieringsmöjligheterna mellan grundforskning och slutfasen av ekonomiskt eller samhällsligt utnyttjande av forskningsresultat, bland annat genom att tillhandahålla fler möjligheter till forskningssamverkan på lägre teknisk mognadsgrad (TRL; *Technology Readiness Level*), BETONAR vikten av att investera i en stark och bred kunskapsbas för att säkerställa ett brett spektrum av forsknings- och innovationsresultat på längre sikt och därigenom stärka unionens förmåga att reagera snabbt och effektivt på oförutsedda kriser,

III. Samhällseffekter

7. NOTERAR de betydande bidragen från Horisont 2020 för att ta itu med viktiga samhällsutmaningar i överensstämmelse med unionens prioriteringar och kopplade till målen för hållbar utveckling, VÄLKOMNAR utvecklingen, efter halvtidsöversynen av Horisont 2020, i riktning mot en mer strategisk, tvärvetenskaplig och riktad strategi för programmet, som syftar till att främja forsknings- och innovationsverksamhet som har potential att förändra sociala, ekonomiska och miljömässiga system och öka unionens motståndskraft, NOTERAR att Horisont 2020 inte fullt ut nådde sitt budgetmål för klimatspecifika frågor,

8. BETONAR att denna strategi, för att man ska kunna utnyttja den fulla potentialen hos investeringar i FoI på alla nivåer, kräver ett samordnat engagemang och tidigt deltagande av medlemsstaterna och samråd med alla berörda parter i fastställandet och utformningen av de tematiska prioriteringarna för forskning och innovation, BETONAR värdet av att en nedifrån-och-upp-strategi är mindre föreskrivande inom de tematiska prioriteringarna och utnyttjar forskarnas fulla potential för att ta itu med dessa, UPPMANAR kommissionen att fortsätta att kombinera relevanta bidrag från alla programdelar för att göra det möjligt att uppnå gemensamma mål och öka genomslagskraften på nyckelområden, i enlighet med fokusområdesstrategin, ERINRAR OM den viktiga roll som resultaten av forskning och innovation spelar i beslutsprocessen och UPPMANAR kommissionen att optimera återkopplingen till politiken från projekt inom ramprogrammet,
9. KONSTATERAR att integreringen av samhällsvetenskap och humaniora ökade under programmets löptid och att kvaliteten på integreringen av samhällsvetenskap och humaniora i olika projekt förbättrades, men BEKLAGAR den ojämna användningen av samhällsvetenskap och humaniora mellan programdelarna och vad avser deras kvalitativa integrering i projekt, UNDERSTRYKER vikten av att inkludera ett samhällsperspektiv på forskningsverksamhet och teknisk utveckling, vilket kan leda till bättre möjligheter för industriellt och samhällsligt värdeskapande, UPPMANAR kommissionen att ytterligare förbättra ett tillräckligt beaktande av samhällsliga aspekter redan vid utarbetandet av alla arbetsprogram och att vid behov mer noggrant utvärdera dem i projektförslagen,

IV. Ekonomiska effekter

10. ERKÄNNER programmets bredare ekonomiska effekter, inte bara genom att sysselsättning och ekonomisk tillväxt stimuleras till följd av investeringar i forskning och innovation och kunskapsöverföring till samhället och marknaden, utan också genom att offentliga och privata investeringar främjas och produktiviteten ökar i de berörda företagen, BETONAR behovet av att ytterligare främja och stödja privata investeringar genom ramprogrammet, NOTERAR uppskattningen att varje euro som investerats i Horisont 2020 kommer att ge fem euro i fördelar för EU-medborgarna fram till 2040, VÄLKOMNAR de ökade insatserna för att stärka unionens forsknings- och innovationsprestanda,

11. VÄLKOMNAR införandet av pilotprojektet Europeiska innovationsrådet (EIC) i Horisont 2020, som innebär inrättandet av en enda kontaktpunkt för innovationsåtgärder, BEKRÄFTAR behovet av att medlemsstaterna och kommissionen fortsätter att stödja alla typer av innovation, inbegripet banbrytande innovation och teknikpotential i hela Europa och insatserna för att stärka den europeiska riskkapitalmarknaden som underlättar gränsöverskridande investeringar och ökar det tillgängliga riskkapitalet för innovation, inbegripet en uppskalning av ny teknik, UPPMANAR kommissionen att ytterligare fördjupa synergier mellan relevanta innovationsinstrument och innovationsprogram, såsom att öka komplementariteten mellan Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och EIC till stöd för innovation och för bedömning av alternativ för att undvika överlappning av olika instrument,
12. BETONAR att det trots den stora mängden exploaterbara resultat av Horisont 2020-projekt krävs mer insatser för att förbättra slutanvändarnas, inbegripet beslutsfattarnas, ändamålsenliga användning, ÄR MEDVETET OM kommissionens insatser för att införa unionsomfattande stödtjänster och verktyg för utnyttjande och spridning i syfte att förbättra resultatens synlighet och användbarhet, men UPPMANAR kommissionen att fortsätta att förbättra och utvidga dessa verktyg och tjänster och att undersöka ytterligare sätt att hjälpa stödmottagarna att förbättra sitt kunskapsutnyttjande, sin kommunikationsförmåga och sina kommunikationsfärdigheter,
13. FRAMHÅLLER mervärdet av att slutanvändare eller deras perspektiv tidigt involveras i utformningen och strukturen av relevanta forsknings- och innovationsprojekt, VÄLKOMNAR det ökade antalet nykomlingar som lockas till Horisont 2020 från olika sektorer, vetenskapliga discipliner och länder och UPPMANAR kommissionen att fortsätta att underlätta deltagande av nya enheter från hela unionen som kan tillföra ett mervärde genom att stärka skapandet och tillvaratagandet av kunskap, särskilt små och medelstora företag,

V. Synergieffekter

14. ERKÄNNER de framsteg som gjorts när det gäller att underlätta synergier mellan Horisont 2020 och andra EU-program och EU-fonder, NOTERAR att synergier och alternativ finansiering i tidigare led i Horisont 2020 har gjort framsteg vid genomförandet, men att synergier i senare led och kompletterande finansiering från EU, nationella, regionala och privata källor visade på ett behov av förbättringar, ERKÄNNER att partnerskap kan uppmuntra synergier mellan nationell finansiering och EU-finansiering och stärka skapandet och tillvaratagandet av kunskap, REKOMMENDERAR att man inrättar effektivare vägar inom ramprogrammet mellan relevanta sektorsspecifika EU-program och till nationella och regionala program för att förfina eller skala upp forsknings- och innovationsresultat som genereras av åtgärder inom ramprogrammet för att främja utnyttjandet och användningen av dem, UPPMANAR kommissionen och medlemsstaterna att undersöka olika sätt att bredda omfattningen och användningen av spetskompetensstämpeln och att öka medvetenheten om denna möjlighet,
15. UPPMANAR kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna utarbeta en övergripande vision om det europeiska, nationella och regionala finansieringslandskapet för forskning och innovation som leder till förenkling och en mer samordnad strategi genom utformning av programmen och bättre koppling mellan alla delar, och därigenom öka komplementariteten, samstämmigheten, minska fragmenteringen och maximera den fortsatta användningen av forsknings- och innovationsresultat, UPPMANAR kommissionen och medlemsstaterna att stärka samarbetet mellan de organ som deltar i förvaltningen av relevanta FoI-relaterade program på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå, inbegripet sammanhållningspolitiska program och ramprogrammet, UPPMANAR kommissionen att fortsätta att satsa på att skapa medvetenhet hos finansieringsorgan och sökande om ramprogrammets exploaterbara resultat samt uppföljningsmöjligheter mellan program och i olika skeden av forsknings- och innovationsprocessen,

VI. Stöd till det europeiska forskningsområdet

16. VÄLKOMNAR målen och resultaten av ”Vetenskap med och för samhället” i Horisont 2020 och UPPMANAR kommissionen och medlemsstaterna att bättre anpassa ramprogrammet till det europeiska forskningsområdets policyram för att förbättra deras relevans när det gäller att upprätta en enda, gränslös marknad för forskning och innovation i hela Europa,
17. VÄLKOMNAR de förbättringar som gjorts i riktning mot en jämn könsfördelning i Horisont 2020, men ANSER att kvinnors deltagande, inbegripet i projektsamordningen, i programmet bör stärkas, UPPMANAR kommissionen att ytterligare analysera orsakerna till obalanser och att undersöka kraftfullare ytterligare åtgärder för att stödja kvinnliga forskare, utvärderare, entreprenörer och innovatörer, och REKOMMENDERAR ett fortsatt fokus på en integrering av jämställdhetsdimensionen i forsknings- och innovationsinnehåll och stöd till integreringen av jämställdhet,
18. FRAMHÅLLER utvecklingen, uppgraderingen och den förbättrade tillgången till forsknings- och teknikinfrastrukturer som genomförs inom Horisont 2020, vilket förbättrar forskningssamarbetet, möjliggör den senaste vetenskapliga utvecklingen och säkerställer testning av innovationer, REKOMMENDERAR medlemsstaterna och kommissionen att underlätta tillgången till forskningsinfrastrukturer, även för forskningssamverkan, och skapa större synergier mellan EU:s, medlemsstaternas och regionernas finansieringsprogram för forskningsinfrastrukturer, för att säkerställa att deras verksamhet är hållbar, i linje med Esfris arbete och rekommendationer,

19. VÄLKOMNAR de framsteg som gjorts när det gäller att integrera principerna och kraven för öppen tillgång i Horisont 2020, utvecklingen av publiceringsplattformen Open Research Europe (öppen forskning i Europa) och inrättandet av det europeiska öppna forskningsmolnet, vilket bidrar till ökad kunskapsspridning, REKOMMENDERAR ytterligare styrning av data som är sökbara, tillgängliga, kompatibla och återanvändbara (FAIR-data) inom olika discipliner och programdelar och skapande av incitament till detta,
20. ERINRAR OM att Horisont 2020:s öppenhet för internationellt FoI-samarbete är avgörande för att stärka EU:s spetskompetens och attraktionskraft, ta itu med globala utmaningar och stödja unionens utrikes- och utvecklingspolitiska mål, UPPMANAR kommissionen att stärka det internationella samarbetet i linje med principerna och värdena för internationellt samarbete inom forskning och innovation och med EU:s strategiska oberoende samtidigt som man bevarar en öppen ekonomi och tar hänsyn till det föränderliga geopolitiska sammanhanget genom att balansera öppenhet och frihet för vetenskaplig forskning med behovet av att förbättra forskningssäkerheten,

VII. Breddat deltagande

21. NOTERAR den måttliga ökningen av deltagandet och andelen EU-bidrag för länder som omfattas av breddningen i Horisont 2020, och de ihållande skillnaderna mellan länder som omfattas av breddningen och de länder som inte omfattas, ERINRAR OM att verkliga hållbara förändringar kräver kontinuerliga nationella investeringar och riktade reformer i de nationella forsknings- och innovationssystemen (FoI-system), UPPMANAR kommissionen att bedöma och presentera effekterna av och ändamålsenligheten i de vidtagna breddningsåtgärderna, med beaktande av de olika grundorsakerna till FoI-klyftan, KONSTATERAR att det fanns färre nya deltagare bland stödmottagarna när det gäller spridning av spetskompetens och breddat deltagande jämfört med de andra programdelarna, FRAMHÅLLER samtidigt betydande skillnader mellan de länder som omfattas av breddningen, både när det gäller deltagandet och andelen godkända ansökningar, och UPPMANAR kommissionen att i detta avseende bedöma och presentera effekterna av olika alternativ i riktning mot en effektivare strategi, inbegripet skräddarsydda åtgärder, som beaktar de bakomliggande orsaker som identifierats och bidrar till att överbrygga forsknings- och innovationsklyftan,

22. FRAMHÅLLER att partnerskap med högpresterande institutioner som möjliggjordes genom breddningsåtgärder på ett avgörande sätt bidrog till forskningens kvalitet i länder som omfattas av breddningen, UPPMANAR kommissionen att stärka åtgärder som stöder öppnandet av forskarnätverk och tillhandahåller nätverksmöjligheter, särskilt för forskare i början av karriären, och UPPMANAR kommissionen att undersöka en bredare användning av synergistiska och samarbetsinriktade strategier för kapacitetsuppbyggnad samt att utvidga stödåtgärderna för detta,

VIII. Genomförande

23. NOTERAR att flera delar av programmet drabbades av betydande överteckning och därmed ledde till en allvarlig förlust av insatser och resurser för de sökande, UPPMANAR kommissionen att fortsätta att utforska nya metoder för att ta itu med överteckningen och den låga andelen godkända ansökningar, fortsätta förenklingsarbetet och minska de administrativa kostnaderna för sökande och stödmottagare, NOTERAR att nästan tre fjärdedelar av de förslag som av oberoende experter bedömts vara av hög kvalitet inte kunde finansieras, VÄLKOMNAR pilotarbetet med åtgärder som syftar till att öka programmets effektivitet eller minska dess komplexitet och UPPMANAR kommissionen att undersöka ytterligare alternativ för att minska felprocenten i driftsutgifter och personalkostnader inom de åtgärder som får stöd, BETONAR att det behövs en transparent och snabb utvärdering av pilotprojekt, som beaktar återkopplingen från stödmottagare och berörda parter, innan förändringar genomförs mer allmänt, BETONAR samtidigt vikten av att reglerna för deltagande förblir så stabila som möjligt och behovet av vägledningsdokument för sökande och stödmottagare,

24. NOTERAR att det alltför stora antalet instrument i programmet, inbegripet det komplexa partnerskapslandskapet, i allmänhet hindrar navigeringsmöjligheterna och tillgängligheten för sökande, trots avsevärda förbättringar, såsom finansierings- och anbudsportalen, UPPMANAR kommissionen att undersöka mervärdet av varje enskilt instrument och att avbryta eller omorientera dem som underpresterar eller överlappar varandra, KONSTATERAR de nationella kontaktpunkternas viktiga roll när det gäller att vägleda och stödja sökande och UPPMANAR medlemsstaterna och kommissionen att ytterligare stärka sina roller och sin praxis och att i högre grad stödja den organisatoriska forskningens förvaltning och kapacitet,

IX. Övervakning

25. VÄLKOMNAR den ökade uppmärksamheten på bedömning av resultaten och effekterna av Horisont 2020, men NOTERAR med beklagande att övervakningsarrangemangen i Horisont 2020 var alltför snäva, främst när det gäller ekonomiska och samhällseliga effekter, övergripande frågor – särskilt samhällsvetenskap och humaniora och genusfrågor –, politiska prioriteringar – såsom klimatåtgärder – och vid bedömningen av hävstångseffekterna på organisatoriska FoI-förändringar hos stödmottagarna, UPPMANAR därför kommissionen att fortsätta att bedöma programmets långsiktiga effekter i framtida utvärderingar, förbättra datainsamlingen och datakvaliteten för hela programmet och att vidareutveckla innovativa metoder, relevanta indikatorer och realistiska mål för att optimera övervakningen.
